

KINCS Est roma művészekkel, Oláh Gergővel és Kunhegyesi Ferencsel

2019. április 25.

A Kopp Mária Intézet Népesedésért és a Családokért (KINCS) szervezésében zajló legutóbbi, roma tradíciókról szóló KINCS Est vendégei öszinte, családi hangnemben beszélgettek a roma értékekről, hagyományokról. Az est vendégei Oláh Gergő énekes és Kunhegyesi Ferenc (Feró) festőművész voltak. A beszélgetés végén Gergő énekelt, Feró saját könyvet dedikált.

Süveges Gergő, az est házigazdája elsőként az integráció témáját vetette fel. Oláh Gergő szerint nagyon fontos, hogy a roma művészek felvállalják honnan jöttek és hova jutottak el. Kifejtette: elsősorban a roma közösségekben kell rendet rakni, az alapokat letenni, hogy megfelelően tudjanak integrálódni és ebben az ismert roma személyek nagyon sokat tudnak segíteni. Kunhegyesi Ferenc szerint először az integráció fogalmát kellene tisztázni: feltétlen alkalmazkodást jelent a többséghez vagy azt, hogy úgy tiszteljük a többséget, hogy közben a saját több ezer éves hagyományrendszerünket, kultúránkat megtartjuk? Mi tudjuk, milyen a romák sorsa, de vajon a többségi társadalom is tudja milyenek a romák? – tette fel a költői kérdést, amire a házigazda visszakérdezett: milyen ma romaként élni Magyarországon?

A festőművész szerint fantasztikusan jó romának lenni, adomány, annak minden drámájával együtt. Megjegyezte: 30 év kellett ahhoz, hogy elhiggye: romának lenni jó. Magyarországon ma a hátrányos helyzetű kifejezés kapcsán mindenki a romákra gondol. Ezért maguk a romák is elhitték, hogy ők hátrányos helyzetűek, majd hozzátette: bármit teszünk, látszik rajtunk, hogy romák vagyunk, nem tudunk teljesen asszimilálódni, ezért fontos, hogy a többségi társadalom legyen befogadó és elfogadó. Mi sem jutottunk volna idáig, ha a többségi társadalom részéről nem fogadtak volna be, ha nem lennének, akik felelősen viszonyulnak a roma-ügyhöz – hangsúlyozta. Oláh Gergő hozzátette, hogy ő is büszke roma származására, majd elmondta, hogy szülei és tanárai útmutatásával, a kollégiumi rossz élmények hatására megtanulta kezelni a cigányságát.

Süveges Gergő ezután arról érdeklődött, hogy mennyire működőképes az a modell, hogy az értelmiségi romák visszamennek közösségeikbe, milyen hatással tudnak lenni rájuk? Kunhegyesi Ferenc szerint több száz év hibáját nem lehet helyrehozni egy-két emberöltő alatt, a felülről irányított integráció helyett a saját magunk sorsának alakítói vagyunk. Elmesélte, mekkora hatással volt rá 17 évesen és a falu közösségére Bari Károly látogatása. Nagyon fontos lenne, hogy a diplomás romák visszamenjenek oda, ahonnan származnak, vállalják a gyökereiket és felelősséget a társaikért.

Oláh Gergő hasonlóan látja a kérdést. Elmesélte, hogy 15 állomásos motivációs turnéjukon nagyon nehéz sorsú gyermekkel találkozott. A tizenéveseknek még van esélyük megalapozni a saját és talán a gyermekeik életét is. A többségi társadalom nem lát túl a saját környezetén, és fordítva: a romák sem látnak túl azon, amiben élnek. Feró hozzátette: nagyszerű, hogy ma vannak olyan roma emberek, akikre fel lehet nézni, követni őket, találkozni velük, vagyis tőlük közvetlenül lehet mintát kapni, miközben az ő gyerekkorában inkább csak távoli példákat találtak.

Ti hol vagytok otthon? - kérdezett rá a házigazda. Oláh Gergő elmondta, hogy neki és családjának nagyon hiányzik az otthoni atmoszféra, a családtagok és az igazi barátok közelsége, ezért most tervezik, hogy visszaköltöznek Salgótarjánba. A fővárosi élet más családi légkört, gyermeknevelési elveket hozott, így maguk is sokat változtak a hét év során – fogalmazott, hozzátéve: a változás az ember életének része, de nem hiszi, hogy ne lehetne ott folytatni, ahol abbahagyták hét éve, a család összetartó ereje ezt biztosítja. Feró elárulta: fiatalkorában ő is nagyon sokat utazott táncosként, de aztán úgy döntött: hazatér, és azóta Kiskőrösön él, ahol gyógypedagógus feleségével sokat tesznek a romák érdekében. Ő ott érzi otthon magát, ott van feladata, szeretetből és emberi kötelességből törődni velük és példát mutatni azzal, hogy leül,

elbeszélget velük a mindennapokban. Rajzórákat tart, a művészet eszközével tanít, integrál. Szerinte csak köztük élve lehet „visszaadni” valamit annak a közösségnek, ahonnan származnak. Fontos a gyökereknél maradni, visszamenni és „inni az eredeti forrásból” – fogalmazott, majd elmesélte: amikor az első kiállítása kapcsán meglátta nevét a plakáton: „Kunhegyesi Ferenc cigány festőművész”, akkor jött rá, hogy valójában kicsoda.

Arra a kérdésre, honnan merítik az életerőt, Oláh Gergő elmesélte: nyolc éves kora óta hívő, azóta a bibliai alapelvek alapján igyekszik élni mindennapjait, nevelni gyermekeit és hinni abban, hogy ami ott meg van írva, az „valóságos, igaz és működik”. A festőművész pedig bevallotta: nem szokott Istenről beszélni, nem jár templomba, nem olvas bibliát, de soha nem kérdőjelezte meg a jóisten létét, életerejé elsősorban a roma közösségből ered. Nem járt képzőművészeti egyetemre, mégis elismert festő lett, mert olyan nagy roma művésztől tanult, közvetve vagy közvetlenül, mint Péli Tamás és Szentandrassy István festőművészek, Lakatos Menyhért író, Kovács József Hontalan költő. Elmondása szerint életének másik fontos erőforrása a szülei voltak, akik különböző törzsekből származtak, ezért amikor 18 évesen összeházasodtak, el kellett menekülniük otthonról. Édesanyja igazi „őscigány, olyan kisugárással, hogy meg lehetett mellette melegedni”, édesapja pedig erős, tekintélyes ember, aki kitűnően tanult, de szülei nem engedték továbbtanulni, ezért lovakkal fuvarozott, vitte magával a fiát és közben nagyon sokat beszélgetett az emberekkel a világ dolgairól. Szorgalmat, roma tartást és büszkeséget tanultam tőle – foglalta össze az örökségét.

A résztvevők kérdésére válaszolva a két meghívott egyetértett abban: nem kell minden romának művésznak lennie, szükség van jó kétkezi munkásokra is, és elsősorban arra, hogy a romák ki akarjanak mozdulni gyakran kilátástalannak tűnő helyzetükből. A régi szakmák eltűnésével megszűnt a romák önmaguk iránti tisztelete is – fogalmazott a festőművész. Az énekes az apai felelősségvállalás fontosságát emelte ki a családjával kapcsolatos kérdésre. A legnagyobb felelősség és egyben a legcsodálatosabb dolog, hogy négy gyermekem van; lelkesít az a tudat, hogy tőlem és feleségemtől függ, milyen ember lesz belőlük – fogalmazott. Az est végén felszólalt Raduly József és elmondta: a roma fiataloknak példaképekre van szükségük, ő nagyon büszke a mai KINCS Est két művészeire, akik fiatal példaképek. Nagyon fontosnak tartja, hogy vannak, akik hajlandók tenni másokért, az egyéni boldogságukon túl. Végül figyelmeztetett: az integráció nem azonos az asszimilációval, fontos, hogy a romák ne veszítsék el az önazonosságukat, a roma tradíciókat és értékeket.

Antal-Ferencz Ildikó